

Aan: Internet Consultatie (<https://internetconsultatie.nl/beperkingtoeganguboregisters>)

CC: Minister van Financiën

Apeldoorn, 1 juni 2023

Betreft: Wijzigingswet beperking toegang UBO-registers

Beste minister, beste lezers,

Het registreren van de UBO's van rechtspersonen is van wezenlijk belang voor de transparantie van (zakelijke) belangen, vooral wanneer deze in of voorbij het grijze gebied bewegen. Het besluit van de rechter – Hof van Justitie van de Europese Unie, van 22 november 2022 – om hierin een afweging te maken ten opzichte van privacy is ook begrijpelijk, maar in mijn ogen onwenselijk tot een oordeel gekomen ten nadele van de bereikte transparantie. Meegenomen de beperkte opsporingscapaciteit; het reduceren van de transparantie omwille van privacy werkt juist de mogelijkheden tot verborgen constructies in de hand.

Mijn verzoek is ook om de betreffende richtlijnen – Europese anti-witwasrichtlijn (AMLD) – te laten herzien in het Europese wet- en regelgeving proces, zodat daaruit een reparatie kan voortkomen. Dus een oproep aan de regering om via de Raad van Europa hier mee aan de slag te gaan, en/of de Europese Commissie verzoeken tot een nieuwe/aanvullende/gewijzigde richtlijn. Of het laten amenderen door het Europese Parlement.

Deze fase lijkt in hetgeen wat voorligt te zijn overgeslagen en is er direct overgegaan tot (consultatie voor) een reparatiewet. Hierin is één element van nadrukkelijke zorg: de (zeer beperkte) reikwijdte van 'aantoonbaar legitiem belang', of de mogelijkheid om dat aan te tonen. De opsomming in de memorie van toelichting §1 beperkt eigenlijk alleen maar tot overheidsorganen die opsporingstaken bezitten, naast toegang tot je eigen gegevens.

Ik roep op om deze reikwijdte aanzienlijk te verruimen, door meer categorieën aan te merken als "altijd een legitiem belang" te hebben, of deze het nu kan aantonen (bij wie?) of niet. Minstens met de categorieën:

- Journalisten
- Advocaten, een notaris, en juristen die betrokken zijn bij bedrijfsovernames

Aanvullend wil ik een casus voorleggen, met de vraag: mag een raadslid, of een burger, onderzoek blijven doen naar commerciële partijen om zo mede de integriteit van de overheid (te proberen) te waarborgen?

«In een gemeente wil de wethouder een overeenkomst gaan tekenen met een commerciële partij voor de beschikbaarstelling van lantarenpalen voor een centrum-breed uitgerold WiFi-netwerk. Dit besluit ligt voor aan de gemeenteraad. Naast enthousiasme zijn er ook bedenkingen. Binnen de samenleving zijn om verschillende redenen zorgen, over de techniek, privacy, maar ook over de zuiverheid van de betreffende commerciële partij.

Dankzij graafwerk in (internationale) handelsregisters – waarbinnen ook UBO-informatie vermeld staat – is het beeld ontstaan dat deze commerciële partij bestaat uit: een ingehuurd Nederlandse vertegenwoordiger, door een (leeg?) bedrijf gevestigd in

Liechtenstein, welke eigendom is van een (leeg?) Oostenrijks bedrijf, waarbij een boardmember een hoogleraar is die gespecialiseerd is in juridische bedrijfsconstructies, en de aandelen zijn verdeeld tussen een trust in Barbados en verschillende bedrijven die bekende namen dragen maar in werkelijkheid deze marktleiders niet zijn. Zo heeft een buitenlandse aandeelhouder in rechtspersoon een naam die sprekend lijkt op een bank die alleen actief is in Nederland en België, maar ermee geen banden heeft. En de techniek die ze wil uitrollen heeft ze beschermd met een patent, maar deze is in strijd met de Europese regels omtrent frequentie en antennebereik in openbare ruimte en is derhalve al door rechter verboden in Duitsland en Oostenrijk. Dankzij de UBO-informatie konden via de personen, deze verbanden worden gelegd.

De commerciële partij werd om uitleg gevraagd en heeft (naar oordeel wethouder) zich afdoende verantwoord en zaken op orde gesteld. Er werd teruggekoppeld dat het bedrijf afstand heeft genomen van personen, (naar eigen zeggen) "jeugdzonden" en naïviteit in haar start-up fase.»

Omdat een burger van te voren niet weet of er een misstand is, kan deze ook niet aantonen dat deze een legitiem belang heeft. De bewijslast dat het 'aantoonbaar' maakt, daar is geen toegang meer toe.

Afsluitend wil ik ingaan op het opgeworpen obstakel dat een 'aantoonbaar legitiem belang' getoetst moet kunnen worden door een orgaan, welke een besluit neemt, mogelijk in de vorm van het verlenen van een ontheffing. Ontheffing met toegang tot de gegevens. Betreft het hier een orgaan dat bestuursrechtelijk is verankerd of om een privaatrechtelijk orgaan? Zo'n orgaan zou kenbaar en toegankelijk moeten zijn. Is de inrichting van zo'n orgaan en toegang tot een rechter niet een onnodige bureaucratische last?

Eigenlijk moet er terug worden gegaan naar een analyse van de prejudiciële vraag en de voorliggende zaken in Luxemburg. Het onderliggende is dat handelsregisters per definitie openbaar zijn en deze daar best vasthoudend mee om blijven gaan, vooral sinds de invoer van de AVG (GDPR) wordt dit ervaren als "op gespannen voet". Er is een andere route denkbaar: door personen de mogelijkheid te geven om hun gegevens (gedeeltelijk) af te schermen omwille een 'aantoonbaar legitiem belang'. In wezen zijn dat juist de twee verzoeken in beide zaken. Hiermee wordt er ook gehoor gegeven aan klachten over de Kamer van Koophandel, waarbij ondernemers regelmatig merken dat ze gericht kwaadwillend worden benaderd op hun huisadres. Bij een verzoek om afscherming kan worden gekeken naar het legitieme belang de privacy te waarborgen, of signalering dat er indicatoren zijn van ongewenste juridische constructies die kunnen duiden op o.a. fraude... en daar handhavend op gaan treden.

Met het meegeven van deze overwegingen, hoop ik deze reparatiewet als wijziging met een grotere reikwijdte wordt behandeld, navolgend deze consultatie. Of juist via de voorgestelde andere route gehoor wordt gegeven aan de vernietigde geïmplementeerde regelgeving.

met oprechte groet,

Sent G. Wierda